

Oređownik Urzędowy

powiatu gostyńskiego.

Administracja : Gostyń, Klasztorna 69. — Telefon 57
Czcionkami A. Skrzyneckiego w Gostyniu.

Wychodzi w środę i sobotę. — Przedpłata 1,50 zł
miesięcznie. — Ogłoszenia wiersz mm 1 ł. 10 gr

Rozporządzenie

Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1. lutego 1927 r.
o statystyce ruchu naturalnego ludności.

Na zasadzie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z
dnia 2. sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta
Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą
ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 443) postanawiam
co następuje :

Art. 1. Osoby prowadzące akty stanu cywilnego
względnie księgi metrykalne, obowiązane są z faktów
ślubów, urodzeń i zgonów, zarejestrowanych przez nie
w aktach stanu cywilnego, względnie w księgach me-
trykalnych, przysyłać co kwartał właściwej władzy
administracyjnej I. instancji sprawozdania indywidualne
według formularzy, ustalonych rozporządzeniem Mini-
stra Spraw Wewnętrznych.

Jeżeli okrąg urzędowy osoby, prowadzącej akty
stanu cywilnego, względnie księgi metrykalne, roz-
ciąga się na dwa lub więcej powiatów, należy prze-
syłać każdej władzy powiatowej sprawozdania kwartal-
ne z faktów ślubów, urodzeń i zgonów, dotyczących
okręgu urzędowego danej władzy.

Art. 2. Sprawozdania winny być przedłożone
za pierwszy kwartał najpóźniej dnia 15. kwietnia, za
drugi najpóźniej dnia 15. lipca, za trzeci najpóźniej
dnia 15. października i za czwarty najpóźniej dnia 15.
stycznia.

Art. 3. Władza administracyjna I. instancji kon-
troluje zupełność i dokładność nadesłanych danych,
sporządza wykazy powiatowe i przysyła je wraz ze
wszystkimi nadesłanymi sprawozdaniami do Głównego
Urzędu Statystycznego w terminach następują-
cych: za pierwszy kwartał do dnia 15. maja, za drugi
do dnia 15. sierpnia, za trzeci do dnia 15. listopada,
a za czwarty do dnia 15. lutego.

Art. 4. W miastach posiadających własne biura
statystyczne i umieszczonych w wykazie, ustanawia-
nym przez Ministra Spraw Wewnętrznych, osoby pro-
wadzące akty stanu cywilnego, względnie księgi me-
trykalne, przysyłają sprawozdania do tych biur co
tydzień, skąd będą one odsyłane do Głównego Urzę-
du Statystycznego w terminach, przepisanych w art. 3
niniejszego rozporządzenia.

Art. 5. Osoby prowadzące akty stanu cywilne-
go, względnie księgi metrykalne, są obowiązane udzie-
lać na żądanie władzy administracyjnej wszelkich
informacji i wyjaśnień, dotyczących zupełności wzglę-
dnie dokładności danych zawartych w przesłanych
przez nie sprawozdaniach.

Art. 6. W razie opieszałości osób prowadzą-
cych akty stanu cywilnego, względnie księgi metry-
kalne w wykonywaniu obowiązków, nałożonych ni-

niejszym rozporządzeniem, władza administracyjna I.
instancji może zarządzić wykonanie tych czynności na
koszt winnego.

Art. 7. Główny Urząd Statystyczny komunikuje
się z osobami prowadzącymi akty stanu cywilnego
względnie księgi metrykalne, za pośrednictwem władz
administracyjnych I. instancji.

Art. 8. Za każdy fakt ślubu, urodzenia, lub
zgonu, wykazany w formularzach statystycznych, zgo-
dnie z instrukcją wydaną przez Ministra Spraw We-
wnętrznych, osoby prowadzące akty stanu cywilnego
względnie księgi metrykalne, z wyjątkiem urzędów
państwowych otrzymują tytułem zwrotu wydatków na
materjały piśmienne trzy grosze; sumy należne za
ubiegły rok kalendarzowy, będą przekazywane przez
Główny Urząd Statystyczny bezpośrednio osobom,
prowadzącym akty stanu cywilnego względnie księ-
gi metrykalne, w terminie sześciotygodniowym od
dnia otrzymania przez Główny Urząd Statystyczny
danych za czwarty kwartał ubiegłego roku.

Formularzy statystycznych dostarcza Główny
Urząd Statystyczny. Opłaty pocztowe, związane z
korespondencją osób, prowadzących akty stanu cywil-
nego względnie księgi metrykalne, z władzami admi-
nistracyjnymi I. instancji względnie z Głównym Urzę-
dem Statystycznym w sprawach statystyki ruchu na-
turalnego ludności pokrywane będą z budżetu pań-
stwowego.

Art. 9. Począwszy od dnia 1. stycznia 1927 r.
będą na całym obszarze Rzeczypospolitej martwo
urodzeni wpisywani wyłącznie do akt stanu cywilnego
względnie ksiąg metrykalnych urodzeń.

Art. 10. Na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej
osoby, prowadzące akty stanu cywilnego względnie
księgi metrykalne przedłożą władzy administracyjnej
I. instancji najpóźniej do dnia 1. kwietnia 1927 r. wy-
kazy sumaryczne sporządzonych aktów małżeństw,
urodzeń i zgonów za każdy rok kalendarzowy po-
cząwszy od dnia 1. stycznia 1919 r. do dnia 31. gru-
dnia 1926 r., według formularzy ustalonych rozpor-
ządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. Wykonanie niniejszego rozporządzenia
porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, o ile
zaś chodzi o osoby, które w czasie zawarcia małżeń-
stwa lub w chwili zgonu pozostawały w czynnej służ-
bie wojskowej — Ministrowi Spraw Wewnętrznych w
porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 12. Przepisy niniejszego rozporządzenia bę-
dą stosowane na obszarze województw: poznańskiego,
pomorskiego i górnośląskiej części województwa ślą-
skiego z dniem oznaczonym rozporządzeniem Mini-
stra Spraw Wewnętrznych, na pozostałym zaś obsza-

rze Rzeczypospolitej od dnia 1. stycznia 1927 r.
Prezydent Rzeczypospolitej: I. Mościcki
Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: K. Bartel
Minister Spraw Wewnętrznych: Sławoj Składkowski
Minister Spraw Zagranicznych: August Zaleski
Minister Skarbu: G. Czechowicz
Minister Sprawiedliwości: A. Meysztowicz
Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki
Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

K. Niezabytowski.
Minister Przemysłu i Handlu: E. Kwiatkowski.
Minister Komunikacji: Romocki.
Minister Robót Publicznych: Moraczewski.
Minister Pracy i Opieki Społecznej: Dr. Jurkiewicz.
Minister Reform Rolnych: Witold Staniewicz.
Minister Poczty i Telegrafów: Bogusław Miedziński.

Dział nieurzędowy. Pielęgnowanie łąki.

Masz dobrego siana w bród,
Nie doznasz, co w oborze głód.

Łąki nasze przedstawiają w większej części smutny widok. Zabagnione, porośnięte mchem i dziką trawą, zakwaszone w całym tego słowa znaczeniu.

Czy znalazłby się sposób na to by je ulepszyć? Stanowczo twierdzę że tak! W jaki sposób?

Pierwszym warunkiem podniesienia kultury łąk, jeżeli one są mokre, jest ich osuszenie, czyli odwodnienie. Podczas roztopów wiosennych — wody zalewające łąki nasze, zasilają je mułem bogatym w składniki mineralne, które spłókaue zostały z pól i ról. Gdy następnie wody opadną, ale nie mogąc spłynąć rowkami specjalnymi do kanałów, pozostają całymi tygodniami na łąkach — wówczas porost traw szlachetnych niszczyje. Oto bowiem wysoki wodostan w łące, działa szkodliwie, nie dopuszcza powietrza, zabagnia teren, zakwaszając go, skutkiem czego trawy słodkie giną, a w ich miejsce wyrastają mchy i trawy dzikie, czyli kwaśne.

W jaki sposób łąkę odwodnić, ogrzać, osuszyć? Przez wykopanie rowków 30—40 cm. głębokich a 40 do 60 cm. górą szerokich, i to takich z których rzeczywiście woda odpływać będzie, i przez coroczne nawożenie czyli wywyższenie łąki. Na mokrych miejscach, rowki winny być wykopane w odległości najwyżej 15 do 20 mtr. jeden od drugiego, na suchszych nieco rzadziej, w każdym razie jednak nie dalej jak 30 mtr.

Mając tak przygotowaną łąkę, możemy dopiero przystąpić do zasilenia jej sztucznymi nawozami, kompostem, mierzwą, ziemią i t. p.

Dalszą czynnością byłoby bronowanie na wiosnę ostrą broną, by mech radykalnie niszczyć, by i ciepło i powietrze miało dostęp do korzonków.

Pozostaje jeszcze jedna czynność, to jest wałowanie. Ma ono bardzo ważne zadanie do spełnienia. Chodzi mianowicie o to, aby powierzchnia łąki, która została przez mróz podniesioną i poprosru oderwaną od macierzystej łączności z głębszą warstwą przez ciężki wał została z powrotem przytłoczona, przez co korzonki traw czerpać będą mogły lepiej i wilgoć i pożywienie.

Do tego należałoby jeszcze dodać jedną uwagę, oto bardzo pożądaną rzeczą byłoby podsianie traw szlachetnych, które wyginęły i to podsianie rychłą wiosną przed bronowaniem.

Nadto należy rok rocznie czyścić i pielęgnować rowki. Gdyby udało się te ogromne obszary łąk, do tego kwitającego stanu doprowadzić, ile rąk ludzkich

miałoby zatrudnienie i chleb, a na odwrót jaka korzyść płynęłaby do kieszeni właścicieli.

A. HEJNOWICZ.

KRONIKA.

— **Biblioteka im. Henryka Sienkiewicza w Gostyniu.** Staraniem Zarządu Biblioteki im. Henryka Sienkiewicza w Gostyniu wyświetlany będzie w kinie na sali p. Jezierskiego we wtorek, dnia 22-go lutego br. o godz. 5-tej po poł. i o godz. 8-mej wieczorem sześć interesujących filmów. Między innymi przesuną się przed oczyma widzów następujące filmy: „Jak powstaje książka“ — film Księgarni św. Wojciecha obrazujący wyrób papieru, druk i oprawianie książek oraz handel nimi. — „Widoki Oceanu Spokojnego“ — podróż okrętem ze wszystkimi ważniejszymi portami. — Film „Ćwiczenia ochotników w czasie najazdu bolszewickiego“ — przeniesie nas w ową wstrząsającą chwilę, gdy poszli starzy i młodzi a nawet kobiety, by bronić zagrożonej Warszawy. — Myśliwych i miłośników przyrody zainteresuje film: „Polowanie na łosie“ w pięknych kniejach północnej Polski oraz „Dolina Josenite“, cudy natury w Ameryce. Zakończy ten interesujący program arcywesoła jednoaktówka z życia naszych wojaków.

Program nadaje się również dla młodzieży.

Ze względu na cel oraz interesujące obrazy Zarząd Biblioteki uprasza o łaskawe jaknajliczniejsze poparcie.

Zarząd Biblioteki im. H. Sienkiewicza.

Ks. Dziekan Szreybrowski. Prof. Leon Kapcia.

Sędzia Dr. Kipta.

— **W ostatnią niedzielę karnawału** tj. dnia 27. bm. o godz. 8 wieczorem liczne obywatelstwo miasta i okolicy podaży chętnie na salę p. Jezierskiego, gdzie miejscowe gniazdo Sokoła odegra arcywesołą komedię Zygmunta Przybylskiego p. t. „Wicek i Wacek“. Już dzisiaj z ust do ust krążą opowiadania i wspomnienia, kiedy to przed 20 laty udatnio przedstawiono „Wicka i Wacka“ i budzi ciekawość jak też młodsze pokolenie sztukę tę wystawi. Zapewnić możemy, że zarząd Towarzystwa przy łaskawej pomocy p. Jankiewiczowej dokłada wszelkich starań, aby Szanownej Publiczności dać możność wesołej rozrywki.

Po przedstawieniu odbędzie się zabawa taneczna, prawdopodobnie ostatnia w tym karnawale.

— **Z Tow. Czytelni Kobiet w Gostyniu.** W środę, dnia 23. bm. o godzinie 8-mej wieczorem na sali p. Jezierskiego urządza Towarzystwo nasze przedstawienie. Odegrana będzie arcywesoła komedia p. t. „Świat bez mężczyzn“. Po przedstawieniu zabawa taneczna“. Ceny miejsc od 50 groszy do 2,00 zł. Blizsze szczegóły w afiszach. O jaknajliczniejszy udział uprasza
Zarząd.

— **W niedzielę**, dnia 20. II. br. wiecz. o godz. 6-tej będzie miał wykład p. kapitan Ziemiański z Gostynia o gazach trujących i maskach przeciwgazowych, na sali p. Strońskiego w Piaskach, na który wszystkich członków i gości zaprasza
Zarząd Biblioteki Miejskiej I. K. M.

— **Gniezno.** Sprawa budowy pomnika Chrobrego w Gnieźnie posunęła się w ostatnim czasie naprzód. Przygotowania postąpiły tak daleko, że można się spodziewać, iż pomnik stanie w lecie bieżącego roku. W ostatnim czasie dłuższą dyskusję w Komitecie budowy wywołała sprawa odlania samego pomnika. Rozważano, czy wykonać należy odlew w Paryżu, czy w Poznaniu.

Ostatecznie Poznań zwyciężył i wykonanie odlewu powierzono firmie Cegielski. W zasadzie pozostaje znany już projekt, jedynie cokol kamienny zostanie rozszerzony. Fundamenty z granitu już są gotowe. Sam odlew podobny do modelu wykonany przez art. rzeźbiarza Różka, po przeprowadzeniu różnych korektur został już ostatecznie ustalony. Fundusze Komitetu wznoszący w ostatnim czasie poważnie, to też budowa sama postępować będzie dosyć pospiesznie. W skład Komitetu wchodzi: ks. biskup Laubitz jako przewodniczący. Henzel, Bolesław Kasprowicz, ks. pos. Bratkowski, red. Rzeźniacki i inni. Pomnik stanąć ma na Bożej Roli przy ul. Tumskiej od strony południowej Katedry.

— **Podwyżka ceny cukru.** Rada naczelna przemysłu cukrowniczego postanowiła podwyższyć cenę cukru z 82 na 92 złote za 100 kg. kryształu łącznie z workiem, jednakże bez akcyzy, która wynosi zł. 38,50 od 100 kg: W sprzedaży detalicznej cukier zdrożeje o 10 gr. na kg. Decyzja rady naczelnej przemysłu cukrowniczego o podwyższeniu ceny cukru została zakomunikowana równocześnie pp. ministrom rolnictwa Niezabitowskiemu i skarbu Czechowiczowi.

Rozmaitości.

Trzęsienie ziemi w Bośni, Dalmacji i Hercegowinie.

Białogród, 16. 2. Według nadesłanych tu wiadomości, szkody spowodowane wczorajszym trzęsieniem ziemi są większe, niż przypuszczano. W Bośni, Hercegowinie i Dalmacji tysiące domów uległo zniszczeniu. Ofiary w ludziach sięgają liczby 900 osób. W jednym z hoteli w Raguzie zwała się winda, wskutek tego kilka osób zostało zabitych. Trzęsienie ziemi odczuło na całym wybrzeżu morskiem od Tryestu do Bary. Południowa część Hercegowiny przedstawia jedną, wielką ruinę. Ludność z obawy przed powtórzeniem się trzęsienia, obozuje pod gołym niebem.

Gdy jesz, to nie pij.

Są ludzie, którzy przy obiedzie każdy kęs prawie popijają wodą, nie zważając, że wprowadzenie większej ilości płynów do żołądka, przeszkadza trawieniu. Trawienie rozpoczyna się już w ustach przy żuciu pokarmu. Wiadomem jest, że kto dobrze pogryzł, to jakby już na pół przetrawił. Życie nie jest jednak czysto mechaniczną funkcją, gdyż równocześnie przez przerobienie danego pokarmu ze śliną, odbywa się proces chemiczny, będący ważnym czynnikiem trawienia. Ślina zawiera w sobie składniki, których zadaniem jest nierozpuszczalne części pokarmów przerobić w ten sposób, aby służyły do odżywienia organizmu.

Z tego widzimy, że czem suchsze są pokarmy, które żując przerabiamy, tem silniej muszą być naślaniwione i późniejsze działanie soku żołądkowego jest silniejsze, gdy ani ślina, ani treść żołądka nie są wodą rozcieńczone. Przy ograniczeniu płynów podczas jedzenia osiągamy więc nietylko wydatniejsze odżywianie ale zapobiegamy równocześnie zaburzeniom przy trawieniu.

Wprowadzenie do żołądka większej ilości płynów działa również obciążająco na serce i staje się przyczyną różnych niedomagań. Matki powinny uważać aby dzieci, jedząc, nie przyzwyczały się do picia wody, co często u nich przy braku apetytu ma miejsce. Przyzwyczajenie takie nie pobudza, ale psuje apetyt.

Słońce jest zimne.

Znany włoski profesor Edmundo Vicettini, zajmujący się specjalnie astronomiczną chemią i fizyką, doszedł do zdumiewających wniosków, że słońce nie promieniuje ani ciepła ani nawet światła. Ogólnie przyjęta

hipoteza, że słońce jest ciałem kulistym, składającym się z rozrzuconej materji, wydaje się panu Vicettinemu nadzwyczaj wątpliwą, gdyż jest on zdania, że tysiące lat przebywania w lodowato-zimnej atmosferze musiało wpłynąć na ochłodzenie zupełne słońca. Jest ono, tak twierdzi uczonego włoski, dziś już ciemnym i zimnym, promienie zaś ciepła i światła, którym zawdzięczamy nasz byt ziemski, przypisać należy jedynie chłodnym elektrycznym falom, pochodzącym od słońca. „Prąd elektryczny również ani nie świeci, zjawiska te są rezultatem oporu, napotykanego przy przepuszczaniu go przez zły przewodnik; tak samo ma się rzecz z chłodnymi falami elektrycznymi słońca, wydzielającymi ciepło przy zetknięciu z atmosferą, będącą złym przewodnikiem.“

W jaki sposób koń po śmierci zatrzymał na godzinę cały pociąg.

Oryginalny wypadek zdarzył się w tych dniach pod Paryżem. Maszynista pociągu obsługującego podmiejskie miejscowości z dworca Saint Lazare, ujrzał przed jedną ze stacyj sygnał, oznaczający, że droga nie jest wolna. Zatrzymał tedy pociąg i czekał. Kiedy po dwudziestu minutach nikt ze stacji się nie zjawił, a droga ciągle była zamknięta, zaintrygowany, zeszedł z maszyny i z głównym konduktorem rozpoczął poszukiwania. Okazało się, że sygnał został zablokowany przez trupa, konia, który wypadł z pociągu towarowego i zabijając się na miejscu, przytłoczył swym ciężarem sygnał. Zanim uprzątnięto przeszkodę, upłynęła dobra godzina.

4000 dolarów za jeden wieczór.

4000 dolarów za jeden wieczór otrzymał jako honorarium słynny bas. Fedor Szaljapin w operze wie-deńskiej. Mimo dwukrotnie podwyższonych występów, przedstawienie odbyło się przy wypełnionej widowni.

Humor i satyra.

Rozmowy małżeńskie.

Żona: — Byłabym mogła wyjść za Juljana lub Ignacego. Ludzie, którym odmówiłam, porobili majątki. ty jesteś tak samo ubogi, jak byłeś!

Mąż: — Nic dziwnego. Nie potrzebowali zaspakajać twoich wymagań.

OGŁOSZENIA.

Rachunki
Karty
Listy
Koperty
Etykiety
Wizytówki
Zaproszenia
Afisze itd.

wykonuje
szybko i starannie

DRUKARNIA
A. Skrzynecki
w Gostyniu.

Zebrańie

Wielkp. Tow. Kółek Roln. na pow. Gostyń
odbędzie się **28. lutego** br. w **Gostyniu** na
sali p. Jezińskiego o godz. 11 rano.

Porządek dnia:

1. Zagajenie.
2. Wybory Zarządu Pow. W. T. K. R.
3. Wybory delegatów powiatowych na Walne Zgromadzenie W. T. K. R. do Poznania.
4. Wolne głosy, zakończenie.

Zgodnie z § 19 statutu W. T. K. R. w zebraniu biorą udział li tylko delegaci i prezesi Kółek Rolniczych powiatu Gostyń, oraz delegaci Wielkopolskiego Towarzystwa Rolniczego.

(—) **Witold Siewruk**,
Sokr. Pow. W. T. K. R.

(—) **St. Doerffer**,
Wicepatr. K. R. i Prezes W. T. R.

Podaję niniejszem do łaskawej wiadomości, że kupuję

Konie na zabicie

Płacę stałe ceny. W wypadkach złamania kości odbiór na miejscu wolny.

Bronisław Kamiński, Gostyń
Ul. Poznańska 4. Tel. 80.

W sobotę, dnia 19. lutego 1927
kiszki i kielbasa

z kapustą, na które uprzejmie zaprasza

A. Hołoga, ul. Kolejowa 13
restauracja i kawiarnia.

Koncert.

Koncert.

Uczeń

syn uczciwych rodziców, z ładnym charakterem pisma może się zgłosić.

„Rolnik“, Krobia.

Dziewczyne

z gotowaniem i drugą dziewczynę do wszystkiego poszukuje od 1. marca
F. Sikorska, Poniec, apteka.

Dziewczyne

porządną i sumienną, najchętniej z gospodarską, przyjmę od 1. marca rb. **Piątkowska, Gostyń, Cukrownia.**

Sprzedam mój

DOM

W. Mizeraczyk, Gostyń, Zielona 22.

Ogłaszajcie w Orędowniku

10 tanich dni

z powodu korzystnego zakupu

w składzie bławatów i towarów krótkich

St. Kochowicza, Gostyń, Rynek 22.

Poniżej kilka przykładów niskich cen:

Koszule damskie zł 2,⁴⁰, koszule męskie białe zł 4,²⁰.

Płótno bielizniane . . .	od 1, ¹⁰	Barchany	od 1, ⁰⁰
„ na pościele . . .	od 1, ¹⁰	Radio	od 1, ²⁵
„ na tartuchy . . .	od 1, ⁶⁰	Popeliny	od 4, ⁰⁰

Polecam również po cenach bardzo niższych:

zamsze, fiasze, ulstry, bostony, szewioty, rypsy wełn., sukna, flory wełn., gabardyny wełn., firany, kapy, kołdry, serwety i t. d.